

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D., v právní věci

žalobce: **nezl. J. H.**
bytem X
zastoupený zákonnou zástupkyní M. H., matkou
bytem tamtéž

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 3. 2025, č. j. MPSV-2025/68971-913, sp. zn. SZ/MPSV-2024/258989-920,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 3. 2025, č. j. MPSV-2025/68971-913, sp. zn. SZ/MPSV-2024/258989-920, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalobci **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Včasne podanou žalobou ke Krajskému soudu v Brně (dále též „krajský soud“) napadl žalobce v záhlaví citované rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 3. 2025, č. j. MPSV-2025/68971-913, sp. zn. SZ/MPSV-2024/258989-920 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný zamítl jeho odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Břeclavi (dále jen „správní orgán I. stupně“ či „prvostupňový orgán“) ze dne 8. 11. 2024, č. j. 27915/2024/BRE, sp. zn. UP/656/2022/SS (dále jen „rozhodnutí správního orgánu I. stupně“ či „prvostupňové rozhodnutí“), a toto rozhodnutí potvrdil.
2. Prvostupňovým rozhodnutím rozhodl správní orgán I. stupně ve věci opětovného posouzení nároku a výše příspěvku na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „zákon o sociálních službách“), tak, že žalobci *snížil* příspěvek na péči z 7 400 Kč na 3 300 Kč měsíčně s platností od prosince 2024. Prvostupňové rozhodnutí vycházelo z posudku lékaře Institutu posuzování zdravotního stavu Břeclav (dále jen „IPZS“) ze dne 21. 10. 2024, podle něhož žalobce potřebuje z důvodu svého dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pomoc, dohled či péči jiné fyzické osoby při zvládání celkem tří základních životních potřeb, a sice *komunikace, tělesné hygieny a osobních aktivit*. Jedná se tak o osobu do 18 let věku, která se ve smyslu § 8 odst. 1 písm. a) zákona o sociálních službách považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (tj. lehká závislost), protože její dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav způsobuje neschopnost zvládat tři základní životní potřeby.

II. Napadené rozhodnutí

3. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný zrekapituloval dosavadní průběh správního řízení a obsah spisové dokumentace. Poté se zabýval zákonností a správností prvostupňového rozhodnutí.
4. S ohledem na odvolací námitky nechal žalovaný zdravotní stav žalobce opětovně přezkoumat Posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí, pracoviště Brno (dále jen „PK MPSV“ či „komise“). Ta přitom ve svém **posudku ze dne 25. 2. 2025** dospěla k závěru, že žalobce byl k datu 16. 4. 2024 (konci platnosti předchozího posudku) osobou do 18 let věku, již je nezbytné považovat za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost). Žalobce totiž v důsledku svého dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu bez pomoci jiné fyzické osoby nezvládal tři základní životní potřeby: *komunikaci, péči o zdraví a osobní aktivity*. V případě žalobce PK MPSV nezjistila potřebu každodenní mimořádné péče při zvládání čtyř či více základních životních potřeb. Platnost svých posudkových závěrů PK MPSV omezila do 30. 4. 2028.
5. Z posudkového hodnocení plyne, že žalobce trpí vícero zdravotními obtížemi. V popředí jeho obtíží stojí zejména *pervazivní vývojová porucha, dětský autismus a mentální retardace*. Již od roku 2020 je žalobce v péči neurologa, psychologa a logopeda. Dle praktického lékaře se žalobce pohybuje samostatně a je omezen v komunikaci. Je orientovaný pouze osobou. Jeho paměť je narušená, intelekt nebyl hodnocen. Úroveň žalobcovy mentální retardace je z funkčního hlediska středně těžká. Odborná vyšetření dále u žalobce dokládají především neschopnost orientace v čase a prostoru, narušení porozumění, ADHD (hyperaktivitu), tenacitu pozornosti, výkyvy v chování či nerespektování zákazů a příkazů. Z hlediska intelektu potom u něj vážnou zejména úsudkové subtesty.

6. PK MPSV neuznala žalobci základní životní potřebu *tělesné hygieny*, neboť žalobce má přiměřené duševní a smyslové schopnosti vykonávat hygienu, jakož i použít hygienické zařízení, provádět celkovou hygienu, ústní hygienu i česání. Za neschopnost tělesné hygieny dle PK MPSV nelze považovat preventivní přítomnost druhé osoby z důvodu posílení jistoty s ohledem na nízký věk. Obdobně pak komise žalobci neuznala ani životní potřebu *výkon fyziologické potřeby*, jelikož zjistila, že je žalobce schopen přemístění na WC, dokáže zaujmout přiměřenou polohu (v sedu i ve stoje) a při zachované hybnosti obou rukou je schopen též následné hygieny. Jeho smyslové a mentální funkce jsou pro zvládnutí této životní potřeby dostatečné.
7. Podle komise funkční omezení vyplývající ze zjištěného zdravotního stavu žalobce nedosahuje stupně těžké nebo úplné poruchy, která by bránila schopnosti zvládat základní životní potřeby kromě uznaných s využitím dostupných facilitátorů bez nutnosti každodenní pomoci a dohledu jiné fyzické osoby. U žalobce není doložena těžká porucha funkce horních končetin ve smyslu paretických nebo ztrátových postižení, posudkově významné postižení zraku nebo sluchu ani přítomnost těžké mentální retardace či jiného závažného duševního postižení. U žalobce PK MPSV hodnotila pohybové, mentální a orientační schopnosti, které porovnávala se schopnostmi stejně starého zdravého dítěte.
8. Komise nezpochybňuje dohled nad namítanými životními potřebami, z posudkového hlediska nicméně nejde o mimořádnou péči. PK MPSV připouští, že žalobce potřebuje jistou dopomoc při některých životních potřebách, tato však svým rozsahem, intenzitou a náročností podstatně nepřesahuje péči poskytovanou osobě téhož věku. Součástí výchovy každého i zdravého dítěte je dohled nad tím, co dělá, a opakované připomínání některých skutečností, na které je potřeba dbát. Proto i opakovaný dohled je v případě žalobce třeba považovat za *běžnou součást výchovných opatření* s obvyklou časovou náročností.
9. Z těchto důvodů PK MPSV setrvala na závěru posudkového lékaře, přičemž vzájemně odlišně zhodnotila pouze zvládání tělesné hygieny a péče o zdraví, což v konečném důsledku nemá vliv na počet nezvládaných potřeb ani stupeň závislosti žalobce. Poněvadž PK MPSV vypracovala posudek v řádném složení a vypořádala odvolací námítky, vyhodnotil žalovaný posudek jako úplný, objektivní, přesvědčivý a podložený odpovídajícími podklady. Založil proto na něm své rozhodnutí a odvolání žalobce pro nedůvodnost zamítl.

III. Žaloba

10. V žalobě zákonná zástupkyně žalobce zdůraznila, že žalobce od malička trpí *středně těžkou formou dětského autismu*, jež je u něj současně doprovázena ještě *středně těžkou mentální retardací*. Vzájemná kombinace těchto diagnóz pak výrazně snižuje úroveň samostatnosti, sebeobsluhy a adaptability. Při hodnocení stupně závislosti žalobce proto bylo třeba hodnotit nejen fyzické tělesné funkce, ale především jeho duševní kapacity, což PK MPSV neučinila. Současně komise v rozporu s platnou právní úpravou nezvážila, zda je žalobce vůbec objektivně *schopen rozpoznat* nezbytnost provedení jednotlivých potřeb, resp. posléze *zkontrolovat* správnost jejich provedení.
11. Zákonná zástupkyně zpochybnila schopnost žalobce vykonávat *fyziologickou potřebu*, jež je u něj omezena psychickým blokem vůči vyměšování. Žalobce vylučuje stolič jen ve

specifické pozici ve stoje do pleny, o kterou si neřekne a nevyptá si ji. Nezbytnost provést fyziologickou potřebu s ním přitom nelze nijak vykomunikovat. Po dokončení potřeby se žalobce sám neočistí, neutře ani si neumyje ruce. Vyprázdnění probíhá maximálně 1x týdně a výhradně za užití laxativ, které podává zákonná zástupkyně.

12. Obdobně potom žalobce samostatně nezvládá ani *tělesnou hygienu*. Žalobce nechápe význam této potřeby, ve vaně si pouze hraje s tekoucí vodou nebo pěnou, přičemž nepomáhá ani vizualizace pomocí kartiček. Žalobce si nedokáže umýt celé tělo či se bez pomoci druhé osoby osušit. Mytí vlasů i čištění zubů pravidelně obstarává zákonná zástupkyně. Kvůli svému psychickému stavu má žalobce vůči aktivitám tělesné hygieny odpor a jejich vykonávání se vzpouzí. Stríhání nehtů probíhá pouze ve spánku a i při stríhání vlasů je nezbytná asistence druhé osoby.
13. Ve zbytku žaloby pak zákonná zástupkyně uvedla řadu dalších činností spadajících pod základní životní potřeby *orientace, stravování a oblékání*, při jejichž zvládnutí potřebuje žalobce nutně pomoc druhé osoby, protože by tyto měly být uznány jako nezvládané. Jelikož PK MPSV nevypořádala odvolací námitky a zákonná zástupkyně nebyla vyrozuměna o právu na vyjádření k podkladům rozhodnutí, navrhl žalobce zrušení rozhodnutí a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení.

IV. Vyjádření žalovaného a replika žalobce

14. Ve **vyjádření ze dne 9. 5. 2025** žalovaný konstatoval, že podle okolností lze dospět k závěru, že posuzovaná osoba odpovídající základní životní potřebu zvládá, pokud zvládá alespoň jednu aktivitu v jejím rámci, což vyplývá i z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013-32. PK MPSV se ve svém posudku vyjádřila ke všem odvolacím námitkám a neuznaným životním potřebám a řádně posoudila žalobcův zdravotní stav. Současně zákonná zástupkyně žalobce byla vyrozuměna o možnosti vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Jelikož však nebyla na udané adrese zastižena a písemnost si nevyzvedla ani v úložní době, byla zásilka vrácena zpět žalovanému a aplikovalo se tzv. doručení fikcí.
15. V **replice ze dne 1. 6. 2025** zákonná zástupkyně žalobce zdůraznila, že PK MPSV nedokázala své závěry týkající se zdravotního stavu žalobce v posudku dostatečně a přesvědčivě odůvodnit. Mentální schopnosti žalobce navíc hodnotila jen povrchně. Současně komise ignorovala závěry sociálního šetření, které nesprávně označila za subjektivní, a tedy nepoužitelné. Snížení stupně závislosti je přitom nutně spojeno se zlepšením zdravotního stavu posuzované osoby, k čemuž v případě žalobce *nedošlo*. Jeho zdravotní stav se nadále zhoršuje a žalobce se stále více vzdaluje stejně starým zdravým dětem. Mentální deficity z povahy věci nelze spolehlivě vykompenzovat pomocí facilitátorů.

V. Řízení před krajským soudem

16. Krajský soud předně posoudil splnění podmínek řízení, přičemž dospěl k závěru, že žaloba byla podána ve lhůtě podle § 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.) a jde o žalobu přípustnou (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.).
17. V souladu s § 75 odst. 1 a 2 s. ř. s. přezkoumal soud napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů, včetně řízení předcházejícího jeho vydání, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Při

zjišťování skutkového stavu krajský soud vycházel především ze **správního spisu** předloženého žalovaným. Současně si zdejší soud od Institutu posuzování zdravotního stavu opatřil i kompletní **posudkový spis** ve věci žalobce.

18. Z uvedených podkladů vyplývají následující skutečnosti relevantní pro posouzení věci. Dne 6. 1. 2022 podala zákonná zástupkyně jménem žalobce u správního orgánu I. stupně žádost o přiznání dávky příspěvku na péči. Na základě posudku lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení Břeclav (dále taktéž „OSSZ“) ze dne 7. 2. 2022 přiznal správní orgán I. stupně rozhodnutím ze dne 22. 2. 2022, č. j. 4399/2022/BRE, žalobci s platností od ledna 2022 příspěvek na péči odpovídající II. stupni závislosti (středně těžká závislost), neboť posudkový lékař u žalobce zjistil neschopnost zvládat pět životních potřeb, a to *komunikaci, tělesnou hygienu, výkon fyziologické potřeby, péči o zdraví a osobní aktivity*. S ohledem na nízký věk žalobce, vývoj jeho organismu a předpoklad dalšího zlepšení omezil posudkový lékař platnost svých závěrů ke dni 15. 4. 2024 (okamžiku dosažení šesti let věku žalobce).
19. Před uplynutím platnosti posudku zahájil prvostupňový orgán oznámením ze dne 28. 3. 2024 s žalobcem z moci úřední správní řízení ve věci opětovného posouzení nároku a výše příspěvku na péči, v rámci něhož inicioval též sociální šetření, které proběhlo dne 5. 4. 2024 v domácnosti žalobce. Zároveň byl zdravotní stav žalobce opětovně posouzen lékařem IPZS dne 26. 6. 2024, jenž u žalobce zjistil neschopnost zvládat tři základní životní potřeby (*komunikaci, tělesnou hygienu a osobní aktivity*). Následné prvostupňové rozhodnutí ze dne 17. 7. 2024, č. j. 18124/2024/BRE, z tohoto posudkového hodnocení vycházející nicméně bylo zrušeno rozhodnutím žalovaného ze dne 9. 8. 2024, č. j. MPSV-2024/177864-921, poněvadž podkladový posudek IPZS žalovaný vyhodnotil jako nedostatečný.
20. V rámci pokračujícího řízení proto správní orgán I. stupně požádal lékaře IPZS o vypracování nového posudku, v němž mu nařídil deficit odstranit. Jelikož v novém posudku ze dne 21. 10. 2024 posudkový lékař IPZS setrval na svých závěrech a uznal žalobci za nezvládané pouze tři dosavadní základní životní potřeby, správní orgán I. stupně snížil žalobci příspěvek na péči z 7 400 Kč na 3 300 Kč měsíčně s platností od prosince 2024 tak, aby odpovídal nově zjištěnému I. stupni závislosti. Správnost tohoto závěru byla poté potvrzena v odvolacím řízení posudkem PK MPSV ze dne 25. 2. 2025, na základě kterého žalovaný vydal napadené rozhodnutí, které je předmětem nynějšího soudního řízení před krajským soudem.

VI. Posouzení věci krajským soudem

21. Krajský soud ve věci rozhodl ve smyslu § 51 odst. 1 ve spojení s § 76 odst. 1 písm. a), b) s. ř. s. bez nařízení ústního jednání. Po pečlivém posouzení žalobních námitek krajský soud shledal, že žaloba **je důvodná**.
22. Úvodem právního posouzení věci považuje zdejší soud za vhodné ve stručnosti připomenout právní úpravu poskytování příspěvku na péči a její výklad v judikatuře správních soudů. Platná právní úprava poskytování příspěvku na péči je obsažena v zákoně o sociálních službách a vyhlášce Ministerstva práce a sociálních věcí č. 505/2006 Sb. (dále jen „prováděcí vyhláška“). Východiskem je samotný pojem závislost (§ 8 zákona o sociálních službách), jehož význam je utvářen skrze konstrukci dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Ten potom § 3 písm. c) zákona o sociálních službách definuje jako zdravotní stav, který

dle poznatků lékařské vědy trvá nebo má trvat déle než 1 rok, a který omezuje funkční schopnosti nutné pro zvládání základních životních potřeb.

23. Aktuální právní úprava rozlišuje pro účely poskytování příspěvku na péči čtyři stupně závislosti, přičemž kritériem pro hodnocení míry závislosti oprávněné osoby na pomoci jiné osoby, a tedy i pro zařazení do jednotlivých kategorií, je posuzování zvládání celkem 10 základních životních potřeb vymezených v § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách. Jedná se o tyto potřeby: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost. U osob do 18 let věku potom dle § 9 odst. 3 zákona o sociálních službách platí, že se schopnost zvládat základní životní potřebu péče o domácnost nehodnotí.
24. V případě osob do 18 let věku se v souladu s § 10 zákona o sociálních službách při hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby dle § 9 odst. 1 a při hodnocení potřeby mimořádné péče porovnává rozsah, intenzita a náročnost péče, kterou je třeba věnovat posuzované osobě se zdravotním postižením, s péčí, kterou je třeba věnovat zdravé fyzické osobě téhož věku. Při stanovení stupně závislosti u osoby do 18 let věku se přitom nepřihlíží k potřebě péče, která vyplývá z věku osoby a tomu odpovídajícímu stupni biopsychosociálního vývoje. *Mimořádnou péčí se rozumí péče, která svým rozsahem, intenzitou nebo náročností podstatně přesahuje péči poskytovanou osobě téhož věku.*
25. Bližší vymezení životních potřeb rozhodných pro stanovení stupně závislosti na pomoci jiných osob lze nalézt v příloze č. 1 k prováděcí vyhlášce. Podle § 2 odst. 1 prováděcí vyhlášky se při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby posuzuje, *zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládání základní životní potřeby a zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základní životní potřeby. Přitom se přihlíží k tomu, zda dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav trvale ovlivňuje funkční schopnosti, k výsledku rehabilitace a k adaptaci na zdravotní postižení.* Podle § 2a citované vyhlášky přitom platí, že k tomu, aby bylo možno učinit závěr, že posuzovaná osoba je při zajištění některé ze základních životních potřeb závislá na pomoci jiné fyzické osoby, postačí, pokud taková osoba nezvládá byt jen jedinou z aktivit vyjmenovaných v příloze č. 1 k prováděcí vyhlášce.
26. Dle § 1 odst. 4 prováděcí vyhlášky platí: „*Za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje rovněž stav, kdy režim nařízený odborným lékařem poskytujícím specializované zdravotnické služby neumožňuje provádění základní životní potřeby v přijatelném standardu. Přijatelným standardem se rozumí zvládání základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby.*“
27. Podle § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách vychází správní orgán I. stupně při posuzování stupně závislosti osoby na pomoci či dohledu jiné fyzické osoby pro účely

přiznání příspěvku na péči ze zdravotního stavu osoby doloženého nálezem vydaným poskytovatelem zdravotních služeb, z výsledku sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, případně též z výsledků funkčních vyšetření a výsledku vlastního vyšetření posuzujícího lékaře. Z uvedených podkladů je povinen vycházet též odvolací správní orgán (srov. k tomu např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2009, č. j. 4 Ads 50/2009-63, či ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 63/2013-46; veškerá rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

28. Správní řízení ve věci přiznání příspěvku na péči se potom vyznačuje tím, že rozhodující důkaz zde představuje odborný posudek zdravotního stavu a závislosti žadatele na pomoci jiné osoby. Povahou daného posudku a na něj kladenými požadavky se již mnohokrát ve své rozhodovací činnosti zabýval Nejvyšší správní soud, který konstatoval, že se sice jedná o tzv. povinný důkaz, avšak nikoli o závazné stanovisko či závazný podklad rozhodnutí. Posudek tak podléhá procesu hodnocení správního orgánu jako každý běžný důkaz a jeho správnost není nijak presumována. Ustálená judikatura správních soudů v případě posudku trvá na zachování požadavku úplnosti a přesvědčivosti (viz zde např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2009, č. j. 4 Ads 57/2009-53, ze dne 22. 10. 2009, č. j. 3 Ads 48/2009-104, či ze dne 18. 3. 2010, č. j. 6 Ads 143/2009-50), který vychází z premisy, že v posudcích vyslovené odborné (medicínské) závěry nemohou být přezkoumávány ze strany správních orgánů ani soudů, neboť tyto k takovému posouzení nedisponují potřebnými znalostmi (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2015, č. j. 3 Ads 129/2014-24).
29. V řízeních o žalobách proti rozhodnutím zakládajících se na odborném posouzení zdravotního stavu tak správní soudy podrobují posudkovému hodnocení jen testu jednoznačnosti, úplnosti a přesvědčivosti (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2013, č. j. 3 Ads 24/2013-34, ze dne 27. 6. 2014, č. j. 4 Ads 68/2014-37, ze dne 26. 3. 2015, č. j. 4 Ads 263/2014-60, či ze dne 15. 4. 2015, č. j. 6 Ads 217/2014-23). Aby přitom bylo možné posudek hodnotit jako jednoznačný, úplný a přesvědčivý, je potřeba, aby se příslušný posudkový orgán vypořádal s veškerými relevantními podklady a přezkoumatelnou úvahou z nich vyvodil závěry podstatné pro posouzení zdravotního stavu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 2. 2015, č. j. 1 Ads 156/2014-28).
30. Současně v souladu se závěry rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013-32, krajský soud připomíná, že pokud z podkladů lékařského posudku vyplývá, že posuzovaná osoba některou z aktivit nutných pro celkové zvládnutí určité životní potřeby sama a bez pomoci jiné osoby nezvládá, a příslušné posudkové orgány přesto takovou základní životní potřebu považují za zvládanou, je jejich povinností tento svůj závěr dostatečně a přesvědčivě odůvodnit.
31. Po přezkoumání obsahu posudku komise ze dne 25. 2. 2025 ve světle spisové dokumentace krajský soud přisvědčil žalobci, že na příslušný posudek PK MPSV nelze pohlížet jako na úplný a přesvědčivý pro účely snížení příspěvku na péči. Krajský soud spatřuje v postupu PK MPSV při hodnocení zvládnutí jednotlivých základních životních potřeb žalobcem zásadní deficity, které svou povahou snižují důkazní hodnotu posudku a ve výsledku znemožňují, aby žalovaný z takového posudkového zhodnocení bez dalšího vycházel.

32. Z hlediska posuzované věci a vymezení předmětu soudního přezkumu je především podstatné, že v nynější věci proběhlo *ex offo* řízení ve věci opětovného posouzení nároku a výše příspěvku na péči, které ve výsledku vedlo ke snížení stupně závislosti žalobce. Judikatura správních soudů totiž v takovém případě vychází z premisy, že pokud již v minulosti byla osobě dávka příspěvku na péči přiznána, je nezbytné, má-li být tato dávka do budoucna oprávněné osobě odňata (resp. snížena její výše) z důvodu, že její zdravotní stav již dále neodůvodňuje závislost na jiné fyzické osobě v původním rozsahu, aby posouzení zdravotního stavu hodnotící takovou osobu nově jako zcela nezávislou či závislou v nižším stupni bylo *přesvědčivě a velmi důkladně zdůvodněno*. Tento požadavek vychází především z toho, že v případě odnětí či snížení výše dávky dochází k zásahu do již *existujícího právního a faktického postavení* osoby pobírající dávku, jež tak má *legitimní očekávání* na pokračování v pobírání dávky.
33. Za těchto okolností je proto plně oprávněný požadavek žalobce, aby bylo pečlivě zdůvodněno odlišné posudkové hodnocení komise ze dne 25. 2. 2025 v otázce zvládání základních životních potřeb *tělesné hygieny a výkonu fyziologické potřeby* oproti předchozímu posudkovému zhodnocení lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení (dnes IPZS) Břeclav ze dne 7. 2. 2022. Za situace, kdy posudkový lékař ve svém původním hodnocení shledal, že žalobce z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu bez pomoci, dohledu či péče jiné osoby nezvládne celkově *pět základních životních potřeb* a uznal jej jako osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), avšak PK MPSV v současném posudku ze dne 25. 2. 2025 dospěla k závěru o I. stupni závislosti, bylo její povinností *tento svůj rozdílný závěr přesvědčivě odůvodnit* (srov. zde např. i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 5. 2014, č. j. 1 Ads 32/2014-23). To však komise neučinila a ačkoliv se od dřívějších závěrů posudkového lékaře IPZS odchýlila, adekvátně nevysvětlila, proč žalobce v současné době již nesplňuje podmínky k tomu, aby mohl být považován za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve II. stupni.
34. Zdejší soud zdůrazňuje, že PK MPSV byla povinna objasnit, *v čem spočívá zlepšení zdravotního stavu žalobce* při porovnání s obdobím, kdy pobíral příspěvek na péči odpovídající II. stupni závislosti, příp. zda mu příspěvek v původní výši *nebyl přiznán chybně, např. na základě posudkového omylu* (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 8. 2008, č. j. 3 Ads 45/2008-46, či ze dne 21. 5. 2015, č. j. 7 Ads 284/2014-32). Tyto požadavky komise v projednávaném případě zjevně nenaplnila. V jejím posudku absentuje popis změn zdravotních omezení, funkčních schopností či zvládání základních životních potřeb, které by mohly vést k závěru o možné *adaptaci* žalobce na jeho zdravotní postižení či jinak prokazovaly zlepšení jeho zdravotního stavu. Krajský soud zároveň v posudkovém hodnocení komise nenalezl ani odkazy na konkrétní medicínské nálezy či jiné podklady, které by odlišné posudkové závěry PK MPSV ve vztahu k dříve nezvládaným životním potřebám dostatečně podporovaly.
35. Pokud se přitom týče zvládání základní životní potřeby **tělesné hygieny**, touto se dle písm. f) přílohy č. 1 k prováděcí vyhlášce chápe stav, kdy je osoba samostatně schopna *1. použít hygienické zařízení, 2. dodržovat tělesnou hygienu, mýt si a osušovat si jednotlivé části těla, 3. provádět celkovou hygienu a 4. česat se, provádět ústní hygienu, holit se*. Po prostudování podkladů založených ve správním spisu krajský soud nabyt důvodné pochybnosti, jestli žalobce skutečně jednotlivé aktivity hodnocené v rámci tělesné hygieny zvládá, aniž by při jejich výkonu nutně vyžadoval pomoc či dohled jiné fyzické

osoby. Otázky z pohledu krajského soudu vyvolává zejména závěr PK MPSV ve vztahu ke zvládání aktivit č. 3 a 4, jejichž samostatný výkon žalobcem informace obsažené ve správním spisu *narušují* či *dokonce přímo vylučují*.

36. PK MPSV svůj závěr stran zvládání tělesné hygieny odůvodnila paušálním tvrzením, že žalobce má přiměřené duševní a smyslové schopnosti vykonávat hygienu, použít hygienické zařízení, provádět celkovou hygienu, ústní hygienu i česání. Současně dodala, že za neschopnost tělesné hygieny se nepovažuje preventivní přítomnost druhé osoby z důvodu posílení jistoty s ohledem na věk. Krajský soud konstatuje, že takové povšechné a značně obecné vysvětlení je v přímém rozporu s poznatky obsaženými ve *zprávě klinického psychologa* Mgr. T. B. ze dne 6. 12. 2023, ze které vyplývá, že v oblasti hygieny je žalobce zcela odkázán na pomoc druhé osoby. Vzhledem k tíži svého mentálního deficitu a jeho funkčním projevům žalobce není dle závěru psychologa schopen se samostatně umýt. Obdobně si potom žalobce nedokáže vyčistit zuby či se v případě potřeby učesat, přičemž v obou případech se jedná o aktivity posudkově rozhodné (bod 4 v rámci tělesné hygieny).
37. Závěr o závislosti žalobce v oblasti tělesné hygieny podporují též výsledky aktuálního *sociálního šetření* provedeného dne 5. 4. 2024 v přirozeném sociálním prostředí (domácnosti) žalobce. To potvrdilo, že si žalobce sám neumývá ruce, neboť si potřebu a význam tohoto úkonu nedokáže uvědomit. Provedení tohoto úkonu je vždy podmíněno výslovným pokynem matky, jež žalobce odvede do koupelny, kde mu při provedení umývací činnosti asistuje. Při sociálním šetření bylo dále zjištěno, že žalobce nezvládá ani celkovou očistu těla či čištění zubů, přičemž tyto aktivity vykonává vždy matka. Sám žalobce je při provádění nezbytných umývacích procesů netrpělivý a výkonu těchto činností nespolupracuje. Hygienické procedury je proto žalobce podle sociálního šetření schopen zvládat jen za pomoci rodičů a dodržování pevně nastavených mantinelů.
38. Shora uvedené skutečnosti dle zdejšího soudu zásadně snižují přesvědčivost závěrů PK MPSV, jež v postižení žalobce nespatřuje překážku bránící mu ve výkonu tělesné hygieny. Odůvodnění komise je pak o to méně přesvědčivé v situaci, kdy všechna tři předchozí posudková hodnocení lékaře IPZS, resp. dříve OSSZ, (ze dne 7. 2. 2022, 26. 6. 2024, 21. 10. 2024) žalobci neschopnost zvládat tělesnou hygienu bez dalšího (byť vstřícně a především z důvodu potřebné hygieny po vykonání vyprázdnění) uznala. PK MPSV ve svém posudku ze dne 25. 2. 2025 dostatečně nevysvětlila posudkové úvahy, které ji v současnosti vedly k neuznání této potřeby a své stanovisko nepodpořila odpovídajícími podklady.
39. Jako nedostatečně přesvědčivé vyhodnotil krajský soud závěry PK MPSV i v oblasti zvládání základní potřeby **výkon fyziologické potřeby**. Žalobce prostřednictvím zákonné zástupkyně zpochybnil zvládání fyziologické potřeby z důvodu psychického bloku vůči vyměšování. Uvedl, že stolici vylučuje pouze ve stoje do pleny, již si vzhledem ke svému postižení nedokáže vyžádat. Takový popis výkonu velké potřeby jistě nesvědčí o přijatelném standardu srovnatelném s dětmi ve věku žalobce (7 - 8 let). I v tomto ohledu se závěry PK MPSV příčí závěrům sociálního šetření ze dne 5. 4. 2024 a doloženým lékařským zprávám, přičemž komise ve svém posudkovém zhodnocení nenabízí žádné konkrétní důvody vedoucí k přijetí odlišného stanoviska.
40. Schopností zvládat výkon fyziologické potřeby se v souladu s písm. g) přílohy č. 1 k prováděcí vyhlášce rozumí stav, kdy je osoba schopna 1. *včas používat WC*, 2. *zaujmout*

vhodnou polohu, 3. vyprázdnit se, 4. provést očistu a 5. používat hygienické pomůcky. Podle zprávy z *klinické psychologie* Mgr. T. B. ze dne 6. 12. 2023 žalobce z rozhodných

aktivit z oblasti výkonu fyziologické potřeby samostatně zvládá jen močení na WC či nočníku, nikoli vylučování stolice. V důsledku své bariéry má navíc žalobce značně specifický způsob vyprazdňování spočívající ve vylučování stolice do pleny ve stoje na špičkách. Vykonávat potřebu běžně vsedě na WC žalobce nezvládá a po vyprázdnění se bez pomoci druhé osoby neutře ani neumyje. Obdobně schopnosti žalobce v oblasti výkonu fyziologické potřeby hodnotí také *zpráva z dětské neurologické ambulance* MUDr. R. K. ze dne 25. 11. 2024, která potvrzuje jak problémy s vylučováním stolice, tak i nedostatečné kapacity žalobce při provádění očisty.

41. Tyto informace s přihlédnutím k tomu, že v původním posudku ze dne 7. 2. 2022 lékař OSSZ žalobci výkon fyziologické potřeby uznal, nepodporují závěr PK MPSV o schopnosti žalobce zvládat všechny rozhodné aktivity v rámci výkonu fyziologické potřeby. Podle krajského soudu je v případě žalobce přinejmenším dosti sporné *včasné použití WC* (aktivita č. 1), jejímž smyslem je především rozpoznání a adekvátní reakce na nutkání vyměšování tak, aby osoba vylučování stihla provést *včas* a na *místě k tomu obvyklém* při zachování lidské důstojnosti. Takového postupu žalobce kvůli přítomnosti (středně těžké) poruchy autistického spektra zjevně není schopen. Je přitom bez významu, jestli žalobce velkou potřebu vykonává klasicky vsedě na WC, či jej jeho psychický stav nutí ji vykonávat ve stoje do připravené pleny. Smysl této aktivity vyžaduje včasné rozpoznání (resp. oznámení) potřeby stolice, čehož žalobce bez pomoci druhých osob (matky) schopen není.
42. Kromě toho byla ve správním řízení prokázána i absence schopností žalobce při *provádění očisty* (aktivita č. 4) a *používání hygienických pomůcek* (aktivita č. 5). Jak lékařské nálezy, tak sociální šetření shodně potvrzují, že žalobce není po vykonání velké potřeby bez pomoci druhé osoby schopen adekvátní očisty a přiměřené osobní hygieny v intimních partiích. Závěr, že žalobce samostatně nezvládá používat hygienické pomůcky, pak zdejší soud dovodil především z jeho neschopnosti nasazování a obsluhy pleny, do níž základní fyziologickou potřebu vykonává. Zdárné používání hygienických pomůcek z povahy věci předpokládá, že je posuzovaná osoba schopna s těmito pomůckami správně manipulovat a nakládat s nimi, včetně rozpoznání potřeby jejich použití, nasazení, upevnění, výměny, odstranění či likvidace. Žádné z těchto činností však žalobce kvůli svému handicapu dle citovaných podkladů schopen není.
43. Podle ustálené judikatury správních soudů *nejdou* orgány lékařské posudkové služby (PK MPSV) bezvýhradně vázány každým jednotlivým podkladem posudku a není vyloučeno, aby se od jeho obsahu v odůvodněných případech odchýlily a přijaly z posudkového hlediska odlišný (opačný) závěr (srov. k tom zejména rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013-32). Rozhodnou-li se však tento postup aplikovat a pro účely posudkového hodnocení nepřihlédnout či zpochybnit některý z podkladů posudku, je jejich povinností své úvahy *řádně, přesvědčivě a logicky odůvodnit*. Posudek komise ze dne 25. 2. 2025 na takové zdůvodnění rezignuje a vůči podkladům se nijak kriticky nevymezuje (PK MPSV naopak uvedla, že názory odborných lékařů plně respektuje a v tomto smyslu je nijak nezpochybňuje). Za této situace proto krajský soud považuje posudek PK MPSV za nepřesvědčivý a zčásti i nepřezkoumatelný.
44. Pokud se týče námitek žalobce směřujících *vůči jiným základním životním potřebám* než těm, které nebyly uznány až v nyní přezkoumávaném správním řízení, tj. orientaci,

stravování a oblékání a obouvaní, krajský soud konstatuje, že tyto bezprostředně nesouvisí a nemají přímý vliv na snížení stupně závislosti žalobce z II. na I. stupeň, neboť nebyly žalobci uznány ani v původním správním řízení. Poněvadž však nynější správní řízení bylo vedeno ve věci *opětovného posouzení nároku a výše příspěvku na péči*, tak výsledkem tohoto řízení konaného z moci úřední může být z podstaty věci kromě snížení či zachování stávajícího stupně závislosti posuzované osoby při odpovídajících skutkových zjištěních v otázce zdravotního stavu rovněž jeho zvýšení, rozhodl se krajský soud přihlédnout i k těmto námitkám a vypořádat je v míře odpovídající úrovni podrobnosti žaloby a povaze napadeného rozhodnutí.

45. Ohledně namítaného nesprávného posouzení schopnosti samostatně zvládat základní životní potřeby *orientace, stravování a oblékání a obouvaní*, přitom krajský soud souhrnně uvádí, že i v těchto oblastech vykazuje posudkové hodnocení komise ze dne 25. 2. 2025 zřetelné deficit. Třebaže komise deklaruje komplexní posouzení zdravotního stavu žalobce s přihlédnutím ke všem jeho obtížím, z obsahu posudku je patrné, že se soustředí *převážně* na zdravotní postižení fyzického či anatomického charakteru, jimiž žalobce dle dostupné zdravotnické dokumentace netrpí, příp. u něj nemají zásadní funkční dopad. Naopak *pouze okrajově* pak posudek hodnotí vliv duševních, mentálních a psychických schopností žalobce, ačkoliv právě tyto oblasti jsou dle diagnostického souhrnu rozhodující. Tím PK MPSV pomíjí podstatné aspekty zdravotního stavu, které mohou mít zásadní význam pro posouzení stupně soběstačnosti žalobce, protože její závěry nedosahují vyžadované míry přesvědčivosti.
46. Otázku pak nutně vyvolávají i protichůdné poznatky plynoucí z doložených lékařských zpráv či sociálního šetření, dle nichž má žalobce obtíže zvládat i aktivity z oblasti orientace, stravování a oblékání a obouvaní. Jen příkladmo zdejší soud uvádí *neschopnost orientace v čase i prostoru* (zpráva z psychologie ze dne 6. 12. 2023 a neurologie ze dne 25. 11. 2024), *neschopnost rozpoznat a oznámit potřebu hladu a sebenasycení* (zpráva z neurologie ze dne 25. 11. 2024 a sociální šetření ze dne 5. 4. 2024) či *neschopnost oblékání a obouvaní a manipulace se zipy či knoflíky* (zprávy z neurologie ze dne 14. 11. 2023 a 25. 11. 2024, psychologie ze dne 6. 12. 2023 a sociální šetření ze dne 5. 4. 2024). Z citovaných podkladů plyne jednoznačný potenciál psychických postižení žalobce (kombinace autismu a mentální retardace) ovlivnit i zvládání dalších životní potřeb vedle aktuálně uznaných, protože je nezbytné, aby komise řádně posoudila a odůvodnila funkční dopady postižení žalobce i do těchto oblastí.
47. S tím souvisí i nepřesvědčivý výklad znaku *mimořádné péče* (srov. § 10 zákona o sociálních službách *in fine*). Skutečnost, že žalobce ve svém věku stále nutně vyžaduje asistenci své matky při obsluze hygienických pomůcek (výměny pleny) či základní tělesné hygieně (včetně ústní hygieny) nelze vnímat jako běžnou péči odpovídající věku, ale jde o péči *nadstandardního charakteru* přesahující obvyklá výchovná a dohledová opatření rodiče. Psychické a mentální potíže pak z povahy věci *značně omezují až vylučují* použití facilitátorů, jež jsou určeny zejména ke kompenzaci omezení spojených s tělesným nebo anatomickým postižením.
48. Jako nedůvodnou naopak zdejší soud posoudil námitku žalobce, že zákonná zástupkyně nebyla v rozporu s § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř.“), *vyrozuměna o právu vyjádřit se k podkladům rozhodnutí*. Ze správního spisu vyplývá, že výzva dle § 36 odst. 3 s. ř. byla zákonné zástupkyni žalobce zaslána prostřednictvím poštovní přepravy, přičemž tato nebyla v

den doručování zásilky (tj. 27. 2. 2025) na adrese svého bydliště zastižena. Zásilka proto byla tentýž den uložena u provozovatele poštovních služeb a zákonná zástupkyně byla na místě zanechána výzva k jejímu vyzvednutí ve lhůtě 10 dnů včetně poučení. Jelikož si však zákonná zástupkyně zásilku obsahující výzvu v úložní době nevyzvedla, stala se tato *doručená tzv. fikcí posledním dnem této lhůty, tj. 10. 3. 2025* (srov. § 24 odst. 1 s. ř.). Tento závěr jednoznačně dokládají údaje obsažené na doručence založené ve správním spisu, a proto zdejší soud námitce žalobce nepřisvědčil.

49. V neposlední řadě považuje zdejší soud za nutné se zásadně vymezit proti argumentaci žalovaného obsažené v jeho vyjádření k žalobě, z níž plyne, že pokud posuzovaná osoba prokazatelně některou z hodnocených aktivit v rámci životní potřeby nezvládá, lze dle okolností s přihlédnutím k příčině dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu dospět k závěru o zvládání takové potřeby jako celku. V tomto případě jde o *zjevnou dezinterpretaci* § 2a prováděcí vyhlášky, jež vychází z předpokladu, že životní potřeba je považována za nezvládnutou tehdy, pokud osoba nezvládá byť jednu jedinou dílčí aktivitu. Opačný způsob výkladu *je jen stěží obhajitelný*, neboť by byl v rozporu nejen se smyslem a účelem právní úpravy příspěvku na péči, ale především by vedl k dezinterpretaci posudkového kritéria založeného na funkčním hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby skrze jednotlivé (samostatné) aktivity.
50. Oporu pro výklad žalovaného neposkytuje ani citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013-32, v němž kasační soud výslovně odmítl praxi *celkového vážení* či *zprůměrování* schopností v rámci jedné potřeby a zdůraznil, že zvládnutí základní životní potřeby je možné konstatovat jen tehdy, zvládá-li posuzovaná osoba v přijatelném standardu *všechny* aktivity a činnosti, které tuto potřebu obsahově naplňují. Správnost této výkladové verze jednoznačně potvrzuje též novější judikatura Nejvyššího správního soudu (srov. např. rozsudky ze dne 24. 9. 2021, č. j. 5 Ads 52/2020-68, či ze dne 14. 11. 2023, č. j. 5 Ads 8/2023-25), která *striktně odmítla* jakékoli alternativní výkladové varianty (srov. zejm. bod 41 rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2023, č. j. 5 Ads 8/2023-25).
51. Krajský soud tedy uzavírá, že vzhledem k tomu, že PK MPSV skutečně dostatečně nevysvětlila, proč přistoupila ke snížení stupně závislosti žalobce, vyhodnotil krajský soud námitku žalobce jako důvodnou. Jelikož se komise řádně nevypořádala s lékařskými nálezy a výsledky sociálního šetření všeobecně zpochybňujícími zlepšení soběstačnosti žalobce a zároveň posoudila funkční dopady jeho psychických a mentálních obtíží na schopnost zvládat základní životní potřeby jen v omezeném rozsahu (neúplně), nepůsobí její závěry dostatečně přesvědčivě.

VII. Závěr a náklady řízení

52. Krajský soud dospěl k závěru, že žalovaný při posuzování stupně závislosti žalobce na pomoci, péči nebo dohledu jiné fyzické osoby a rozhodování o nároku a výši příspěvku na péči vycházel v rozsahu základních životních potřeb *tělesné hygieny a výkonu fyziologické potřeby* z nedostatečně odůvodněného posudku PK MPSV ze dne 25. 2. 2025, což v konečném důsledku *mohlo ovlivnit* správnost celkového posouzení stupně závislosti žalobce. Z těchto důvodů proto krajský soud rozhodl o žalobě tak, že napadené rozhodnutí bez jednání zrušil pro vady řízení ve smyslu § 76 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (výrok I.).

53. V dalším řízení je žalovaný povinen nechat doplnit posudkový materiál v tom směru, aby z něj zcela jasně vyplynulo, z jakých konkrétních důvodů a jakým způsobem se od posledního předcházejícího posouzení měl zlepšit zdravotní stav žalobce v rozsahu základních životních potřeb *tělesné hygieny* (s akcentem na aktivity č. 3, 4) a *výkonu fyziologické potřeby* (zde především aktivity č. 1, 4, 5). Své posudkové úvahy musí PK MPSV vyjádřit přezkoumatelným způsobem ve světle platných posudkových kritérií upravených v § 1, § 2, § 2a a § 2b prováděcí vyhlášky. Komise je povinna se výslovně vyjádřit k tomu, do jaké míry jsou schopnosti žalobce ovlivněny jeho nízkým věkem a stupněm biopsychosociálního vývoje, popřípadě zda a v jakém rozsahu se žalobce na své postižení adaptoval a jaké konkrétní skutečnosti a kroky ke zlepšení jeho funkčních schopností vedly. S ohledem na okolnosti řešené věci pak krajský soud považuje za žádoucí, aby byl žalobce k jednání PK MPSV pozván a posudkovými lékaři osobně vyšetřen, příp. bylo vypracováno nové sociální šetření v přirozeném prostředí žalobce. Krajský soud nevyklučuje ani doplnění spisového materiálu o srovnávací posudek jiného pracoviště PK MPSV.
54. O nákladech řízení krajský soud rozhodl ve smyslu § 60 odst. 1 s. ř. s., dle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V souzené věci byl žalobce ve věci úspěšný, a proto má právo na náhradu nákladů soudního řízení. Žádné náklady řízení ovšem nedoložil a tyto neplnou ani z obsahu soudního spisu, pročez mu krajský soud náhradu nákladů řízení nepřiznal (výrok II.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává přímo u Nejvyššího správního soudu.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 19. ledna 2026

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D. v. r.
samosoudce